

Pääjohtaja Elli Aaltonen, Kela

Kelan hallitus

Kelan valtuutetut kansanedustajat

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Pirkko Mattila

2.11.2018

Kelan hallituksen tulee käsitellä terapialiittojen esitys vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen ongelmien korjaamiseksi

Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen täydentävä, uusi hankinta ei korjaa jo toteutuneessa hankinnassa tapahtunutta virhettä. Päinvastoin, se tekee tilanteesta vieläkin epäselvemmän. Kelan hallituksen tulee pikaisesti estää hankintaan liittyvien lisäongelmien syntyminen.

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 7 §:n mukaan Kelan toimintaa johtaa hallitus, jonka tehtävänä on myös päättää periaatteellista laatua olevista tai muuten tärkeistä asioista. Koko suomalaisen vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen kannalta näin laajakantoiset ja strategisesti merkittävät päätökset on käsiteltävä Kelan hallituksessa. Vaadimme, että terapiajärjestöjen aiempi yhteinen kannanotto hankintaoikaisusta otetaan tämän kirjeen ohella Kelan hallituksen käsittelyyn viipymättä. Olemme valmiina tulemaan kuultaviksi asiassa.

Erityisasiantuntemus jätettiin huomiotta

Kelan 24.10.2018 terapialiitoille osoittamassa vastauksessa todetaan, että: ”Hankintaoikaisulle ei Kelan mukaan ole perusteita, koska hankintapäätöksessä ei ole tapahtunut virhettä. Hankintaoikaisulla ei voi muuttaa tarjouspyynnössä asetettuja valintaperusteita. Hankintaoikaisun peruste ei myöskään ole se, että kaikki tarjoajat eivät tule tarjouskilpailussa valituksi.”

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 10 §:n mukaan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen terapioiden tulee perustua hyvään kuntoutuskäytäntöön ja erityisasiantuntemukseen. Hankintalain 108§ edellyttää edellä mainitun erityisasiantuntemuksen turvaamista hankinnoissa. Toteutuneessa kilpailutuksessa näin ei ole tapahtunut ja tämä voidaan katsoa virheeksi, jonka perusteella hankintaoikaisu tulee toteuttaa.

Hankintaoikaisu tulee toteuttaa laajentamalla hyväksytyjen tarjousten joukkoa, jotta valittujen palveluntuottajien määrä riittää kattamaan todellisen palvelutarpeen, ja valituksi tulee riittävä määrä palveluntuottajia, joilla on erityisasiantuntemusta erilaisten vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen asiakkaiden tarpeisiin. Hankintaoikaisu tulee toteuttaa kaikissa vakuutuspiireissä ja terapioissa samojen periaatteiden mukaisesti.

Täydennyskoulutus ja työkokemus kohdentuivat virheellisesti

Hankinnassa laadun painotus oli 20%. Laatupisteet koostuivat valtaosassa hankintoja täydennyskoulutuksesta ja työkokemuksesta. Vähimmäisvaatimusten lisäksi asetetut laatuvaatimukset eivät kuitenkaan kohdentuneet vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen edellyttämään

erityisasiantuntemukseen, jota esimerkiksi eri ikäryhmien kanssa työskentely tai eri työskentelymenetelmien käyttäminen edellyttää.

Kela on esittänyt, että hankintaan osallistuvien terapeuttien osaamisvaatimus on jo lähtökohtaisesti korkea, ja että 20% laatuvaatimus täydentää tätä. Kelan määritelmän mukaan laatu on siis kokonaisuudessaan suurempi kuin 20%. Esimerkiksi terapeuttien koulutusta tarjoamaansa terapiamuotoon ei kuitenkaan voida pitää erityisenä laatuvaatimuksena. Se on perusedellytys laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä toimimiseen ja näin ollen laadusta keskusteltaessa harhaanjohtava.

Täydentävä hankinta ei ole oikea ratkaisu

Kelan 24.10.2018 terapialiitoille osoittamassa vastauksessa kerrotaan täydentävän hankinnan avaamisesta. Täydentävä hankinta on ongelmallinen ratkaisukeino koska se asettaa jo toteutuneeseen kilpailutukseen osallistuneet ja täydentävään hankintaan osallistuvat terapeutit eriarvoiseen asemaan hinnan määrittelyn ja mahdollisten muiden kriteerien osalta.

Lisäksi täydentävän hankinnan toteuttaminen on liian hidaskäyttö ratkaisu. Tarjouspyyntö on suunniteltu julkaistavaksi viikolla 50 ja sopimusten voimaantulo viimeistään toukokuussa 2019. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaan terapeutti vaihtuu lyhyen ajan sisällä kaksi kertaa tai terapiaan tulee tauko.

Samassa tiedotteessa Kela ilmoitti, että täydentävä hankinta kohdennetaan lasten ja nuorten fysio- ja toimintaterapiakilpailutukseen. Kyseiset lasten ja nuorten terapiat eivät ole kuitenkaan ainoa osa-alue, josta erityisasiantuntemusta on jäänyt puuttumaan. Terapeuttien erityisasiantuntemus tulee turvata kaikissa nyt kilpailutetuissa hankinnoissa mukaan lukien aikuisten palvelut.

Nyt ilmoitetussa täydentävässä hankinnassa ongelma on myös se, että se keskittyy toiminta- ja fysioterapiaan. Esimerkiksi psykoterapia ja neuropsykologinen kuntoutus on jätetty vähäiselle huomiolle, vaikka molemmissa on havaittavissa paitsi edellä kuvattu ongelma erityisasiantuntemuksen osalta erityisesti Eteläisen vakuutuspiirin alueella, myös huomattavan vähäinen palveluntuottajien määrä suhteessa nykyiseen ja edelleen kasvavaan palvelutarpeeseen.

Kelan päätös täydentävästä hankinnasta on johtamassa paitsi edellä kuvattuihin ongelmiin myös monen vaativan lääkinällisen kuntoutuksen pitkäaikaisesti tuottaneen, erityisesti fysioterapiayrityksen, toiminnan päättymiseen. Lähtökohta, jossa Kelalle palveluita tuottava yritys on ilman tuottoja noin puolen vuoden ajan, on kestävä, eikä Kela voi lähteä oletuksesta, että nyt hankinnan ulkopuolelle pudonneet yritykset ovat vielä käytettävissä seuraavan hankinnan yhteydessä.

Epäselvä viestintä aiheuttaa sekaannuksia

Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen hankinnan ongelmat johtuvat paitsi hankinnassa tapahtuneesta virheestä myös viestintään liittyvistä ongelmista, jotka ovat jatkuneet koko prosessin keston ajan. Viimeisin epäselvyys liittyy siihen, että Kela on kutsunut täydentävää hankintaa myös uudeksi kilpailutukseksi. Termien epäselvä käyttö on omiaan aiheuttamaan sekaannusta terapeuttien keskuudessa ja sitä on syytä tarkentaa.

Dialogin lisääminen terapeuttien ja Kelan välillä on toimivan yhteistyön kannalta erittäin tärkeää ja ennaltaehkäisevä nykyisen kaltaista, sekavaa tilannetta.

Hankintaprosessien selvittäminen on tervetullut asia

Hankintojen kilpailutuksen prosessien ja mahdollisten lainsäädännön muutostarpeiden arviointi ovat tervetulleita toimenpiteitä. Valitettavasti tähän kehitystyöhön liittyvään markkinavuoropuheluun on kutsuttu vain osa terapialiitoista. Koska hankintojen tulokset vaikuttavat eri tavoin eri terapiamuotoihin, on tärkeää, että kaikki terapeutteja edustavat liitot mukaan lukien Puheterapeuttiliitto ja Psykologiliitto, kutsutaan mukaan markkinavuoropuheluun.

Kelan hallituksen tulee estää lisäongelmien syntyminen

Kelan tiedotteessa 30.10.2018 kerrotaan, että Kelan hallitus seuraa tarkasti vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen hankinnoista tehtäviä selvityksiä. On välttämätöntä, että Kelan hallitus tekee välittömästi tarvittavat korjaustoimenpiteet jo nyt laajasti komplisoituneeseen tilanteeseen lisäongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Kunnioittavasti

Suomen Fysioterapeutit ry
Tiina Mäkinen
puheenjohtaja

Suomen Kuntoutusyritykset ry
Leila Salonen
toiminnanjohtaja

Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry
Kristina Holmberg
puheenjohtaja

Suomen Psykologiliitto ry
Annarilla Ahtola
puheenjohtaja

Suomen Puheterapeuttiliitto ry
Heta Piirto
toiminnanjohtaja